

Месец и ја

Предмет: Српски језик и књижевност

Разред: Пети разред

Реализатори: наставник српског језика и књижевности и библиотекар

У раду су представљене активности пројекта „Месец и ја“ реализованог у септембру и октобру 2019. у два одељења петог разреда.

О пројекту „Месец и ја“

Приповетка „Поход на Мјесец“ Бранка Ћопића је део програма лектире и обрађује се на два часа. У допунском избору лектире је збирка „Мале бајке“ Стевана Раичковића, те се наставник определио да се дело „Поход на Мјесец“ тематски и мотивски повеже са причом „Бајка о дечаку и Месецу“ из збирке „Мале бајке“. Како се 2019. обележава педесет година од одласка човека на Месец, ова тематско-мотивска целина је повезана и са митолошким песмама у којима је Месец лик, као и са темама „Месец као небеско тело“ и „Мисија Аполо“ о којима ученици основна знања стичу на часовима географије.

Наставник и библиотекар су представили ову идеју ученицима петог разреда и предложили да се тема обради кроз пројекат „Месец и ја“. Онда су заједно са ученицима договорили начин рада, направили план активности и поделили задатке.

Циљ пројекта: Оспособљавање ученика за тумачење књижевноуметничких дела „Поход на Мјесец“ и „Бајка о дечаку и Месецу“, тематско и мотивско повезивање тих дела са обележавањем 50 година од одласка човека на Месец и подстицање ученика на креативност и стваралаштво.

Реализација пројекта

Реализација пројекта је трајала три недеље. На два часа српског језика и књижевности ђаци су се подсетили текстова обрађених у четвртом разреду и разговарали су о митолошким песмама „Женидба сјајнога Мјесеца“ и „Женидба Мјесечева“. Два часа су била посвећена тумачењу и интерпретирању приповетке „Поход на Мјесец“ и приче

„Бајка о дечаку и Месецу“. Сви ученици су писали вести, кратке текстове у вези са током пројекта и радове на тему „Месец и ја“. Текстове су слали у електронској форми наставници. Радове су ученици читали током два часа српског језика и књижевности. Најуспешнији радови су постављени на веб страни пројекта. На тој страни су постављени и радови настали кроз решавање задатака и ликовни радови ученика.

На једном часу ученици су презентовали радове настале кроз решавање задатака, обнављали су знање стечено на претходним часовима и упознали се са радовима ученика другог одељења. Организован је и посебни јавни час на ком су пред ученицима сва четири одељења петог разреда презентовани ток и продукти пројекта.

Активно учење

Активности пројекта допринеле су развијању читалачке, медијске и дигиталне писмености ученика и успешној изради и представљању решења пројектног задатка. Ученици се подстичу да размишљају о прочитаним делима, да проширују знања у вези са Месецом која су стекли на часовима Географије, да проналазе додатне информације у вези са Мисијом „Аполо“ и одласком људи на Месец у различитим медијима (штампаним и електронским), као и да развијају креативност кроз израду радова у различитим медијима: литерарни и ликовни радови, интервју, филм, симулација лета модула Аполо 11, макета модула.

Задаци за ученике

Осим књижевних дела која се обрађују у петом разреду, задатак ученика је био и да се подсети текстова које су читали у четвртом разреду: „Прича о дечаку и Месецу“ Бранка В. Радичевића и „Мјесец и његова бака“ Бранка Ћопића.

Задаци које ученици раде по групама

1. група - Ученици праве приказ приповетке „Поход на Мјесец“ кроз мапу ума, <https://atlas.mindmup.com/2019/10/cded35c0efcd11e9a975198c4daaec6e/map/index.html>
2. група - Ученици тематски повезују и пореде приче „Бајка о дечаку и Месецу“ и „Поход на Мјесец“ и пишу кратки приказ „Бајке о дечаку и Месецу“. Такође, смишљају и наставак приче о дечаку из приче „Бајке о дечаку и Месецу“.
3. група - Ученици користе знање са часова Географије и проналазе додатне информације и занимљивости о Месецу као небеском телу, као што су утицај Месеца на живот на Земљи, Месец као инспирација уметника и сл. Текстове и фотографије

постављају на падлет табли, на странама <https://sr.padlet.com/mesecput/rpeibwx6oc8l> и <https://sr.padlet.com/mesecput/fuln7wo0nuco> и наводе изворе информација које су користили.

4. група – Ученици проналазе информације (и наводе изворе информација које су користили) о америчкој мисији „Аполо“ и припремају текстове и презентације, које шаљу наставници.

Наставник и библиотекар су предложили форме у којима ће ученици решавати задатке, који укључују коришћење ИКТ-а, позвајући ђаке да у складу са својим интересовањима и могућностима предложе и неке друге форме. Један дечак је рекао да се бави програмирањем и да ће направити симулацију пута на Месец „Аполо 11“. Неколико девојчица је рекло да желе да направе филм у вези са Месецом и ванземаљцима. Група дечака је предложила да направи макету ракете која је однела астронауте на Месец. Два дечака из групе која прави приказ „Бајке о дечаку и Месецу“ желе да кроз замишљени интервју новинара и јунака приче, сада одраслог човека, испричају шта се десило са дечаком, чиме се бави и како је чудесна дечја авантура утицала на његово одрастање и будућу професију. Све идеје су биле прихваћене.

Остали задаци

Осим ових задатака, сви ученици су писали вести у вези са дешавањима током пројекта, илустровали приче које су читали, писали су саставе и цртали на тему „Месец и ја“. Међу радовима је било и фантастичних и научнофантастичних остварења и једна бајка инспирисана митолошким песмама које су обрађиване на часовима.

Међупредметна корелација

Кроз обраду теме успостављена је међупредметна корелација. Вертикална корелација је успостављена са наставом српског језика кроз подсећање на два текста обрађена у четвртој разреду са сличном темом: „Прича о дечаку и Месецу“ Бранка В. Радичевића и „Мјесец и његова бака“ Бранка Ћопића. Хоризонтална корелација је успостављена са наставом Географије (Месец као небеско тело), Ликовне културе (ученици цртају илустрације текстова које читају или својих литерарних остварења), Музичке културе (ученици проналазе композиције инспирисане темом Месеца), Технике и технологије (израда макете ракете) и Информатике и рачунарства (програмирање, израда радова у дигиталној форми, коришћење апликација).

Међупредметне компетенције

Ученици су добили задатке који су омогућили дубљи доживљај књижевног дела и повезивање са садржајем других наставних предмета, али и са стварним животом. Рад на задацима омогућио је да ученици развијају међупредметне компетенције.

Компетенција за целоживотно учење – Ученици су користили различите методе учења и разликовали чињенице од интерпретација, ставова, веровања и мишљења.

Рад са подацима и информацијама и Дигитална компетенција - Ученици су користили различите изворе информација, користили су информационе технологије за обраду података и презентацију, обликовали одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.

Комуникација, Решавање проблема, Сарадња – Ученици су сарађивали међусобно и са наставником и библиотекарком и показали да умеју да се изразе усмено и писано, примењивали су знање из различитих области у проналажењу решења у новим ситуацијама, активно и конструктивно учествовали у раду групе, критички процењивали свој рад и рад чланова групе и представили резултате рада.

Естетска компетенција - Ученици су показали креативност у области литерарног и ликовног изражавања и разумели важности креативности и естетских вредности у различитим медијима.

Предузимљивост и предузетничка компетенција – Ученици су усмеравани на развој нових вештина и њихову примену у практичном раду; своје идеје ученици су претварали у активности.

Коришћење ИКТ-а

Ученици у петом разреду имају искуства у изради ворд документа, презентације (Power point) и видео прилога. Током пројекта „Месец и ја“ ученици се подстичу да више користе рачунар и интернет за учење и истраживање. Наставник и библиотекар их упућују у коришћење једноставних алата као што су MindMup за израду мапе ума и Padlet за представљање текстова на тему Месец, као и Linoit табле за евалуацију часа.

Ученици су део задатака радили у школској библиотеци и уз помоћ школског библиотекара (коришћење апликација MindMup и Padlet). Упознали су се и са уређивањем у алату Wix, и уз помоћ библиотекара су постављали поједине прилоге (текстове и фотографије).

Ученици су задатке израђивали као ворд документе, ПП презентације и видео прилоге. Користили су апликације MindMup и Padlet.

mesecput 1m
Месец
Текстове о Месецу припремили: Кира, Леда, Лана и Константин

Месец

Месец је Земљин природни сателит и уједно најближе небеско тело, удаљено у просеку 384401 km, тако да светлост са Месеца на Земљу стиже за 1,28 секунди.

Месец је чврсто небеско тело пречника 3475 km. По површини је 13,5, по обиму 3,7, а по маси 81,3 пута мањи од Земље, док му је гравитација 6 пута мања него гравитација на Земљи.

Месец је пети сателит по величини од укупно 190 сателита који се окрећу око планета Сунчевог система, али ако се гледа однос планета/сателит, Земљин сателит је највећи.

Погледајте прилог о Месецу и његовом кретању под називом *The Moon - Phases of the Moon*.

Порекло Месеца

Водећа теорија која објашњава формирање Месеца претпоставља да је неки објекат величине Марса ударио Земљу пре око 4 милијарде година, убрзо након формирања наше Земље. Докази се налазе делимично у саставу Месечевог тла, које је врло слично горњим слојевима Земље. Ова теорија датира још из 1970-тих година и углавном је опште прихваћена, као највероватнији начин настанка Месеца.

О настанку Месеца прочитајте у тексту *Мистерија настанка Месеца*.

Особине Месеца

Месец је тамно и хладно тело које светлост добија од Сунца. Месец нема атмосферу, хидросферу и биосферу. Његова површина је неравна, прекривена бројним кратерима који су настали од удара малих небеских тела.

Занимљивости о Месецу прочитајте у тексту *Интересантне чињенице о Месецу*.

Месечеве мене

Током кретања Месец заузима различите положаје у односу на Сунце и Земљу. Облик и величина осветљене површине Месеца коју видимо са Земље се мењају. Различите облике зовемо месечеве мене или фазе. Постоје четири основне месечеве мене: млад месец, прва четврт, пун месец и последња четврт.

О месечевим менама прочитајте више на страни *Месечеве мене*.

Боја Месеца

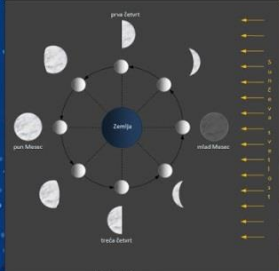
Иако изгледа да Месец бљешти на небу, то је због одбијања сунчеве светлости, он је уствари сиве боје. Месец понекад изгледа црвен због

Месец у уметности

Од свих небеских тела Месец је, с изузетком Сунца, најпривлачнији за нас људе. Он се помиње у митовима, легендама и романима. Нема народа без неке приче о њему. Месец је велика инспирација уметницима

НАСА и Аполо

НАСА – Национална аеронаутичка и свемирска администрација Сједињених

За евалуацију часа и пројекта ученици су користили апликацију Linoit, <http://linoit.com/groups/Petaci%20Mesec%20i%20ja/canvases/Petaci%20Mesec%20i%20ja>.

Наставник и библиотекар су користили:

1. апликацију LearningApps за израду квиза у вези са књижевним делима које су ученици читали,

- „Поход на Мјесец“ - Тематске целине <https://learningapps.org/display?v=pz49ibohn19>,
- „Поход на Мјесец“ - Ликови, <https://learningapps.org/display?v=p2a6tecbj19>,
- „Поход на Мјесец“ - Символи, <https://learningapps.org/display?v=pz2cfkuca19>,
- „Поход на Мјесец“ - Стилске фигуре, <https://learningapps.org/display?v=pna6ahavn19>,
- Месец у књижевним делима, <https://learningapps.org/display?v=prmzjnr1j19>.

2. Wix веб страну за презентацију активности и резултата пројекта (ћачких радова) и постављање квизова, <https://mesecput.wixsite.com/mesecija>.

Литература коришћена у планирању активности

„Српски језик и књижевност 5: Приручник за наставнике са дневним припремама за часове“, Зона Мркаљ и Весна Ломпар, Београд, Klett, 2018.

У овом раду је приказан ток часа на ком су ученици презентовали радове настале кроз решавање задатака, обнављали знање стечено на претходним часовима и упознали се са радовима ученика другог одељења.

Припрема за час

Наставна област: Књижевност

Наставна јединица: Бранко Ћопић: „Поход на Мјесец“

Тип часа: комбиновани

Наставна средства: рачунари, интернет, паметна табла, радови ученика (видео записи, текстови, мапа ума, фотографије ликовних радова)

Наставне методе: дијалогска, демонстративна, текстовна, истраживачка, стваралачка, метода практичних радова

Облик рада: фронтални, индивидуални, групни

Корелација: Географија, Техника и технологија, Ликовна култура, Информатика и рачунарство, Музичка култура

Час је одржан у информатичком кабинету.

Циљ часа: Оспособљавање ученика за тумачење, повезивање и приказивање садржаја књижевноуметничких дела „Поход на мјесец“ и „Бајка о дечаку и Месецу“, тематско и мотивско повезивање тих дела са обележавањем 50 година од одласка човека на Месец, развијање креативности и дигиталне писмености.

Исходи:

Ученик ће на крају часа бити у стању да:

- опише свој доживљај различитих врста књижевних дела;
- илуструје особине ликова примерима из текста;
- вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове;
- одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту;
- издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста);

- саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште;
- проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту;
- самостално и у сарадњи са друговима прикупљања и анализира податаке и информације у вези са темом пројекта и повезује садржаје у нове целине;
- самостално и уз помоћ наставника користи једноставне дигиталне алате;
- наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка;
- вреднује своју улогу у активностима на часу.

Вршњачко учење

На веб страни пројекта постављени су најуспешнији радови ученика оба одељења. На овом часу ученици су приказали најзанимљивије радове настали током пројекта, као што су видео прилози и поједини литерарни радови, без обзира на то из ког су одељења аутори.

Ток часа

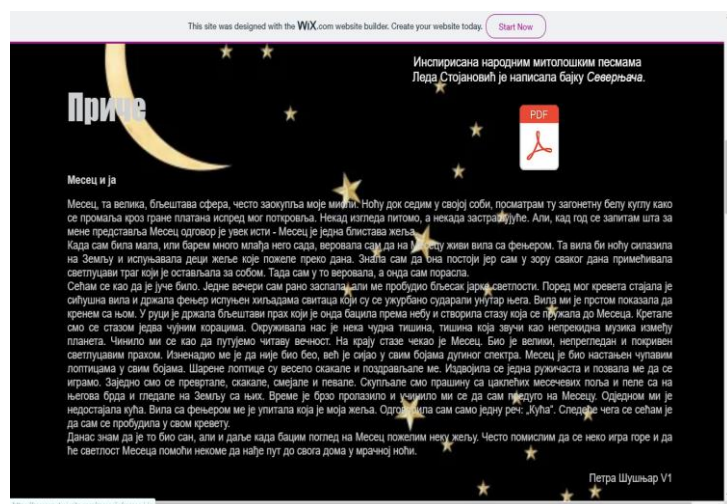
I Уводни део часа (3 минута)

На часу недељу дана раније обрађена су дела „Поход на Мјесец“ и „Бајка о дечаку и Месецу“ и ученици су добили задатке које на овом часу презентују.

Задаци и најуспешнији литерарни и ликовни радови ученика постављени су на веб страни

пројекта, <https://mesecput.wixsite.com/mesecija>, а прилог о активностима на веб страни школе, <http://www.ossvetisavabg.edu.rs/index.php/skolska-biblioteka/nastavni-materijal>.

Наставник и библиотекар представљају веб страну на којој је презентован пројекат и позивају ученике да се након часа детаљно упознају са његовим садржајем, са обзиром на то да су ту радови ученика два одељења. На овом часу ће бити презентовани задаци рађени по групама и два рада на тему „Месец и ја“.

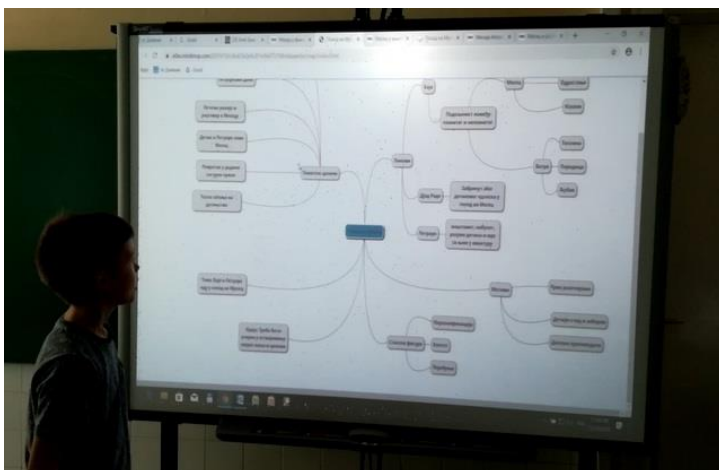

II Главни део часа (35 минута)

Током излагања група наставник и библиотекар помажу ученицима тако што представљају делове веб стране, прате излагања и подстичу дискусију и укључују све ученике. Ученици које не излажу резултате рада, прате активности, постављају питања у вези са појединим информацијама, исказују своје мишљење и коментаришу садржај излагања и прилога.

1. Представник групе кроз мапу ума подсећа другове на најважније елементе приповетке „Поход на Мјесец“: тема, идеја, ликови...

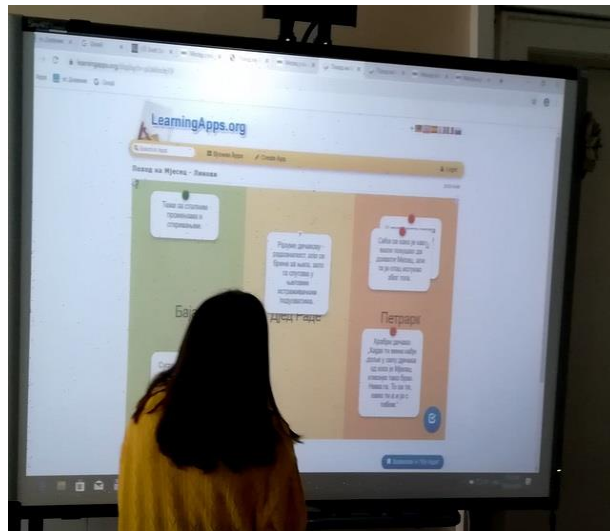
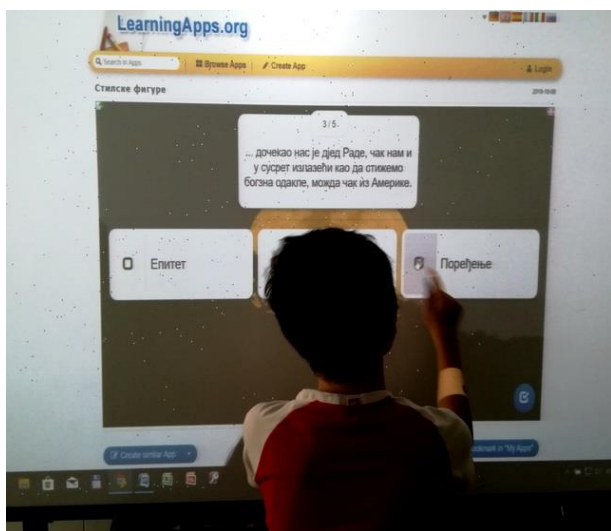
Потом наставник позива три ученика и свако од њих решава на паметној табли један квиз постављен у апликацији

LearningApps:

- Ликови, <https://learningapps.org/display?v=p2a6tecbj19>,
- Стилске фигуре, <https://learningapps.org/display?v=pna6ahavn19>,
- Месец у књижевним делима, <https://learningapps.org/display?v=prmzjnr1j19>.

Наставник позива ученике да код куће самостално решавају ове, али и остале задатке постављене у овој апликацији који су на страни „Месец у књижевности“, <https://mesecput.wixsite.com/mesecija/mesec-u-knjizhevnosti>.

2. Представник групе подсећа другове на сличности и разлике између „Бајке о дечаку и Месецу“ и „Похода на Мјесец“. Интервју новинара са јунаком приче „Бајка о дечаку и Месецу“, сада одраслим човеком, снимљен је у библиотеци и постављен на веб страни пројекта, ученици га гледају као видео прилог, <https://youtu.be/ggNkHKomfxY>.

3. Чланови групе представљају садржај падлет табле,

<https://sr.padlet.com/mesecput/rpeibwx6oc8l> и <https://sr.padlet.com/mesecput/fuln7wo0nuco>.

4. Једна ученица говори о мисији „Аполо“ кроз текст постављен на веб страни пројекта, <https://mesecput.wixsite.com/mesecija/misija-apollo>. Затим ученици гледају

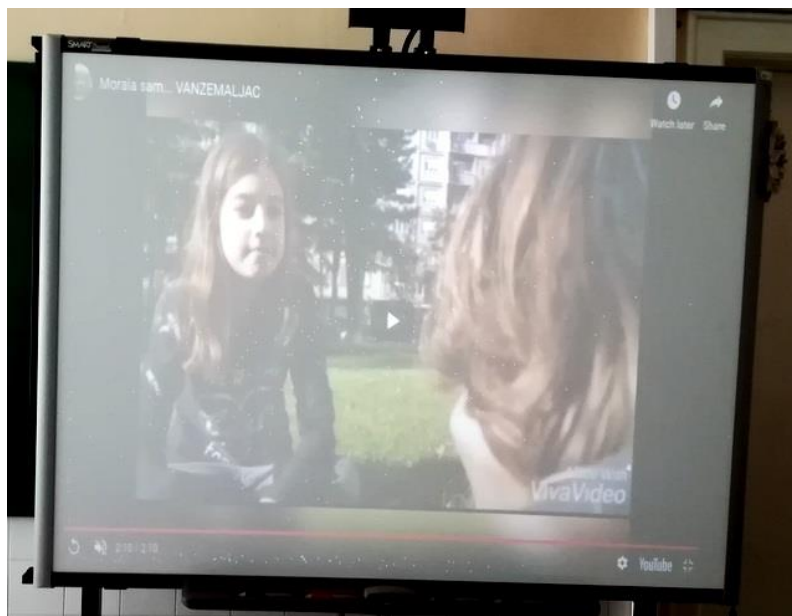
видео прилог о симулацији лета „Апола 11“. У овој групи је био и један ученик који воли програмирање и самостално је програмирао робота и израдио подлогу на којој је представио путању кретања „Апола 11“. Како се уписао у другу школу почетком октобра, десет дана пре часа на ком је требало да ученици презентују своје задатке, он је

пре одласка представио свој рад. Тада је направљен снимак и видео прилог је постављен на <https://youtu.be/THwoang9hr8>.

Један дечак чита научнофантастични текст о одласку људи на Марс.

5. Представљање два рада на тему „Месец и ја“; једна ученица чита текст „Северњача“, који је постављен на страни <https://mesecput.wixsite.com/mesecija/mesec-i-ja>, затим сви гледају филм „Ванземаљац“, <https://www.youtube.com/watch?v=BhMQ4AcJMlo>.

III Завршни део часа (7 минута)

Наставник пита ученике да се укратко подсети корака и начина на који су решавали пројектне задатке и вреднују своју улогу у активностима. Ученици одговарају наводећи кораке од почетне идеје и плана до конкретних задатака које су радили.

Затим наставник позива ученике да уз помоћ апликације Linoit, интерактивне огласне табле, вреднују активности часа и пројекта. Ученици су добили корисничко име и лозинку, улогују се и пишу своје утиске на стикерима.

Допало им се што су повезали више тема (Месец, свемирски бродови, космос, авантуре) и више предмета и све повезали са приповетком Бранка Топића. Сви су се потрудили да ураде задатке и истовремено уживали. Истичу да су задаци били занимљиви и изазовни и да им се свидело кад су истраживали, писали, цртали и правили презентације и видео прилоге. Сарађивали су са друговима у припреми текстова и презентација. Поносни су што су написали занимљиве радове и што су они постављени на веб страни пројекта. Један ученик је написао да је овај пројекат први велики пројекат у коме је икада учествовао и да је необично спојио књижевност и науку иако се то чини немогућим. Ученици очекују да ће бити још оваквих пројеката.

Наставник и библиотекар похваљују ученике за залагање током активности пројекта и успешно урађене задатке.

Вредновање активности пројекта

Оцена наставника и библиотекарa је да су активности пројекта веома успешно реализоване, ученици су били мотивисани за рад, тема и задаци су им били врло интересантни и показали су да су маштовити и креативни.

Вредност овог пројекта је и што су ученици показали иницијативу и креативност у изради појединих задатака, а резултати су успешни и необични радови и по форми и садржају (програмирање модула, филм). Неколико ученика инспирисано пројектом је урадило и додатне задатке. Једна девојчица је написала митолошку бајку, а један ученик текст о путовању људи на Месец. У писању вести и састава на тему „Месец и ја“ показали су и маштовитост и вештину и било је неколико изузетних радова.

Како су сви учесници пројекта веома задовољни резултатима, ученици, наставник и библиотекар разговарају о следећем сличном подухвату.